

Allir kennarar eru lífsleiknikennarar

Oft heyrir maður að allir kennarar séu í raun íslenskukennarar því móðurmálið okkar fléttast inn í sérhverja námsgrein. Við tökum undir með Ian Morris (2009) og segjum "Allir kennarar eru í raun lífsleiknikennarar". Lífsleikni er hluti af öllu námi og styður við allt nám! – líklega eitt mikilvægasta fag skólans. Í lífsleikni læra börnin ekki utanbókar aðferðir og almenna vitneskju, þar læra þau hvernig þau geta verið bestu útgáfurnar af sjálfum sér. Markmið allra námsgreina geta hver með sínum hætti verið samþætt markmiðum lífsleikni og því er mikilvægt að allir kennarar séu meðvitaðir um hlutverk sitt sem lífsleiknikennarar.

Staðreyndin er aftur á móti sú að marga kennara skortir þekkingu á því hvað felst í raun og veru í þessu stóra hlutverki að vera lífsleiknikennari. Tímaþröng, skortur á heildstæðu námsefni, síbreytilegt þjóðfélag (og þar með viðfangsefni), vanþekking og óöryggi kennara hefur valdið því að sú lífsleikni sem hefur verið kennd undanfarin ár hefur meira og minna staðið og fallið með viðkomandi kennurum. Oft á tíðum hafa kennslustundirnar verið notaðar til uppfyllingar, til að vinna upp efni í öðrum greinum eða einfaldlega í eitthvað allt annað en markvissa lífsleiknikennslu. Þetta er mikið áhyggjuefni því góð lífsleiknikennsla er lykilþáttur í að sporna gegn áhættuhegðun, efla seiglu, tilfinningalæsi, borgaravitund, samskiptafærni, sjálfsþekkingu, styrkja sjálfsmynd og hefur þannig jákvæð áhrif á alhliða námsárangur í öllum fögum. Lífsleikni er síbreytileg og viðkvæm námsgrein og mikilvægt að sá kennari sem kennir hana sé ekki aðeins nokkuð „leikinn í lífinu“ sjálfur heldur sé hann meðvitaður um það hvað felst í því að kenna lífsleikni og hvernig hann geti sem best aðstoðað nemendur sína við að ná hæfniviðmiðum lífsleikninnar.

Álfhólsskóli hefur fengið styrk frá Lýðheilsusjóði til að vinna að verkefni sem nefnist Geðheilsa - Lífsleikni – Sjálfstyrking og tengist verkefninu "allir kennarar lífsleiknikennarar", sem skólinn hefur verið að vinna að undanfarið ár og verður áfram eitt af verkefnum skólans.

Samkvæmt Aðalnámskrá ber grunnskólanum að sinna lífsleiknikennslu á öllum stigum. Lífsleiknin tengist grunnþáttum menntunar og góð lífsleiknikennsla eflir lykilhæfni nemenda á öllum sviðum. Með verkefninu „Allir kennarar eru lífsleiknikennarar“ er markmiðið að fræða hinn almenna kennara um lífsleiknikennslu, mikilvægi hennar og hvað í henni felst, hvetja kennara til að vera fyrirmyndir og sína sjálfir fram á leikni í lífinu svo allir kennarar geti sinnt þessu mikilvæga hlutverki sínu í allri kennslu. Einnig er markmið að umsjónarkennarar á yngri stigum og faggreinakennarar í lífsleikni á eldra stigi öðlist meira öryggi í að sinna markvissri lífsleiknikennslu.

Öllum skólum er skylt að hafa tiltekna lífsleikniáætlun sem og forvarnaráætlun. Með breyttum áherslum í skólastarfi erum við um þessar mundir endurskoða þessar áætlanir hjá okkur og er verkefnið „Allir kennarar eru lífsleiknikennarar“ liður í því.

Einnig er áætlað að kennarar endurskoði námsefni, kennsluaðferðir og áherslur í lífsleiknikennslu í kjölfar verkefnisins. Á unglíngastigi hafa faggreinakennarar í lífsleikni sjálfir útbúið og tekið saman námsefni í lífsleikni sem viðkomandi kennarar koma til með að endurskoða og útfæra betur í kjölfar verkefnisins.

Markmið verkefnisins er að kennarar:

- efli þekkingu á lífsleiknikennslu almennt, mikilvægi hennar og gildi í skólastarfi
- læri sjálfir lífsleikni, öðlist frekari sjálfsþekkingu, styrki sjálfsmynd sína, læri að beita núvitund, kynnist hugmyndafræði jákvæðrar sálfræðar, efli seiglu, samskiptahæfni og borgaravitund sína
- verði meðvitaðir um og öryggir í hlutverki sínu sem lífsleiknikennarar
- deili hugmyndum, gefi hvor öðrum stuðning og hvatningu í starfi
- öðlist fleiri tæki til þess að efla alhliða hæfni og þroska nemenda sinna

Nú þegar hefur farið fram ítarleg kynning og vinna með núvitund í kennslu og starfi. Stefnt er á að fá ýmiskonar fræðslu og vinnustofur fyrir kennara, t.d. almennt um lífsleiknikennslu og gildi hennar, jákvæð sálfræði í kennslu, að styrkja sjálfmynd með sjálfsskoðun. Lögð er áhersla á vinnustofur og markvissar umræður í kjölfar fræðslunnar. Þá er einnig stefnt á að taka umræðu um lífsleiknikennsluna með nemendum, leitast eftir hugmyndum, ábendingum og gagnrýni frá þeim.

Vinum saman

Þær breyttu áherslur í skólastarfi sem birtast í nýrri aðalnámskrá frá árinu 2013 gera kröfur um að skólinn endurskoði kennsluaðferðir og námsmat. Álfhólsskóli hefur unnið markvisst að því síðustu ár að tileinka sér þessa nýju hugsun. Einn liður í þessari vinnu er verkefnið „Vinum saman“ sem er ætlað að koma til móts við kröfur aðalnámskrár um að efla alhliða hæfni nemenda auk þess sem verkefnið gerir kennurum frekar kleift að einstaklingsmiða í kennslu sinni. Áhersla verkefnisins er að stuðla að þróun kennsluhátta sem stuðla að fjölbreyttum námsaðferðum.

Markmiðin eru:

- Efla samstarf kennara og nemenda
- Efla ábyrgð nemenda á eigin námi
- Styrkja kennara í fjölbreyttum kennsluháttum og hæfnimiðuðu námsmati
- Gefa kennurum og nemendum færi á að kafa dýpra í viðfangsefni út frá forsendum einstaka nemenda
- Styðja við einstaklingsmiðað nám
- Styðja við og efla lykilhæfni nemenda

Verkefnið felur ýmist í sér að í 2-4 kennslustundir á viku vinna nemendur á miðstigi saman að ákveðnu þemaverkefni í 6-8 vikur í senn og á unglingsstigi vinna nemendur heilan dag saman að ákveðnu þemaverkefni. Nemendur úr öllum árgöngum stigsins blandast saman í hópum á þessum tímum og hver hópur vinnur með ákveðið viðfangsefni þar sem leitast er eftir að nemendur nái ákveðnum hæfniviðmiðum. Lögð er áhersla á samþættingu námsgreina og samkennslu á þessum tíma og leitast eftir því að verkefnið skilji eftir sig einhverja afurð. Nemendur eru þá að vinna að ákveðnum hæfniviðmiðum undir viðfangsefninu út frá eigin forsendum og áhuga. Þetta gerir það að verkum að afurð, verkefni og kennsluaðferðir sömu vinnustofunnar ættu ekki endilega að vera þær sömu í ólíkum hópum þótt viðfangsefnið eða þemað sé það sama. Verkefnið styður einnig við lykilhæfni nemenda en í vinnustofunum verður lögð áhersla á að nemendur fái tækifæri til að vinna í hópi með ólíkum einstaklingum, kynna verkefni sín fyrir öðrum með ólíkum miðlum, velja sér námsaðferðir og verkefni, skipuleggja nám sitt og verkefni, sýna frumkvæði, taka leiðsögn og gagnrýni á uppbyggilegan hátt og meta eigin verkefni. Með þessu móti má koma til móts við kröfur aðalnámskrár um að efla alhliða hæfni nemenda auk þess sem aðferðin gerir kennurum frekar kleift að einstaklingsmiða verkefni.